

Percepcija odgojitelja o njihovoj ulozi u promicanju dječjih prava

Perić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:652958>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Marija Perić

**PERCEPCIJA ODGOJITELJA O NJIHOVOJ ULOZI U
PROMICANJU DJEČJIH PRAVA**

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Marija Perić

**PERCEPCIJA ODGOJITELJA O NJIHOVOJ ULOZI U
PROMICANJU DJEČJIH PRAVA**

Diplomski rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Adrijana Višnjić- Jevtić

Zagreb, rujan 2024.

ZAHVALA

Zahvaljujem dragoj mentorici izv.prof.dr.sc. Adrijana Višnjić- Jevtić na podršci, strpljenju i vodstvu prilikom izrade ovog diplomskog rada. Vaše stručne smjernice i savjeti neizmjereno su mi pomogli u ovom procesu te su inspiracija da se kao odgojitelj profesionalno razvijam cijeli život i dam najbolje od sebe.

Hvala cimerici Marini na razgovorima, savjetima i smijehu u studentskom domu do kasnih noćnih sati. Želim ti od srca zahvaliti na podršci koji si mi pružila tijekom izrade diplomskog rada.

Od srca zahvaljujem odgojiteljici Ivi na vodstvu tijekom mog profesionalnog razvoja u dječjem vrtiću. Tvoja spremnost i stručnost da podijeliš sa mnom svoje znanje značili su mi više nego što mogu izraziti riječima. Pamtim svaki tvoj savjet, prijedlog i konstruktivnu povratnu informaciju kao vodič kroz život.

Mama i tata, hvala vam na ljubavi i povjerenju tijekom cijelog mog obrazovanja. Vaša ohrabivanja davala su mi snagu u najtežim trenucima. Moja diploma je i vaša.

Hvala braci, seki i baki na svim riječima podrške kako bi mi olakšali izazove s kojima sam se susretala.

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA.....	2
2.1 Prava preživljavanja.....	3
2.2 Razvojna prava	4
2.3 Prava sudjelovanja.....	5
2.4 Zaštitna prava	5
3. DIJETE U SUVREMENOM DRUŠTVU	7
3.1 Tradicionalno shvaćanje djeteta	7
3.2 Suvremeno shvaćanje djeteta.....	8
3.3 Razumijevanje i participacija djeteta u odgojno – obrazovnim ustanovama ...	11
3.4 Modeli participacije.....	14
4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	16
4.1 Cilj istraživanja.....	16
4.2 Hipoteze istraživanja	16
4.3 Postupak provedbe istraživanja	17
4.3.1. Uzorak sudionika u istraživanju	17
5. REZULTATI I RASPRAVA	20
5.1. Deskriptivni pokazatelji stavova i prakse odgojitelja.....	20
5.2. Razlike u procjenama s obzirom karakteristike sudionika	23
6. ZAKLJUČAK	31
Literatura	32

SAŽETAK

Konvencija o pravima djeteta u svoja 54 članka definira prava i zaštitu djece te njihova prava proizlaze iz njihovih potreba. Dijete ima pravo znati svoja prava te je potrebno da ih razumije i poznaje. Isto tako, potrebno je da dijete razumije da i druga djeca imaju jednaka prava koja nitko ne bi trebao kršiti. Odgojitelji koji su u svakodnevnom kontaktu s djecom moraju poznavati i poštivati prava kako bi bili model djeci i mogli ih upoznati s istima. Sustav predškolskog odgoja u Republici Hrvatskoj predstavlja prvu razinu sveukupnog sustava odgoja i obrazovanja te stavlja naglasak na provedbu demokratskih načela. Uloga suvremenog odgojitelja je kreiranje okruženja u kojem je dijete aktivna član zajednice, u kojem kreira svoja prava, živi ih i uči o istima. Nadalje, participacija djece znači sudjelovanje u stvarima koji ih se tiču i u kojima mogu odlučivati, na slušanje mišljenja djece te poštivanje tog prava.

Svrha ovog diplomskog rada bila je istražiti kako odgojitelji percipiraju svoju ulogu u promicanju dječjih prava u kontekstu odgojno – obrazovnih ustanova. U istraživanju su se procjenjivale razlike s obzirom na karakteristike sudionika: dob, spol, članstvo u organizacijama, pohađanje stručnih usavršavanja, stupanj obrazovanja te slušanje sadržaja o dječjim pravima tijekom obrazovanja.

Ključne riječi: odgojitelji, dijete, dječja prava, uloga odgojitelja

SUMMARY

The Convention on the Rights of the Child, in its 54 articles, defines the rights and protection of children, with these rights arising from their needs. A child has the right to know their rights, and it is necessary for them to understand and be aware of them. Similarly, it is important for the child to understand that other children have equal rights that should not be violated by anyone. Educators, who are in daily contact with children, must be familiar with and respect these rights in order to serve as models for the children and to help them become aware of these rights. The preschool education system in the Republic of Croatia represents the first level of the overall education system and emphasizes the implementation of democratic principles. The role of the modern educator is to create an environment in which the child is an active member of the community, where they shape their rights, live them, and learn about them. Furthermore, child participation means involvement in matters that concern them, where they can make decisions, have their opinions heard, and have that right respected.

The purpose of this thesis was to investigate how educators perceive their role in promoting children's rights within the context of educational institutions. The research evaluated differences based on participants' characteristics: age, gender, membership in organizations, attendance at professional training, level of education, and whether they received education on children's rights during their studies.

Key words: preschool teacher, child, children's rights, the role of educators.

1.UVOD

Dječja prava predstavljaju odnos djece sa svim pojedincima i institucijama s kojima su djeca u kontaktu, kao što su državne institucije i obitelj. Suvremeno razumijevanje gleda na dijete kao socijalnog i kulturnog bića, punopravnog člana društva koji doprinosi svom osobnom razvoju te razvoju cijelog društva (Kopić i Korajac, 2010).

Uloga odgojitelja je trajno unapređivanje osobnih i profesionalnih kompetencija kako bi mogli pružiti primjeren model djeci i podići kvalitetu rada ustanove. Nadalje, odgojitelj mora biti obrazovan u području ljudskih prava kako bi vrtić bio mjesto demokratskog življenja, suodlučivanja, tolerancije i aktivnog sudjelovanja djeteta. Navedeno se ostvaruje ako se djeca poštuju te im se omogućuje ostvarivanje prava zajamčenih Konvencijom o pravima djeteta (1989) (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015).

U teorijskom dijelu diplomskog rada opisuje se Konvencija o pravima djeteta kao jedan od temeljnih dokumenata koji je međunarodni ugovor te sadrži popis obveza koje države članice moraju ispuniti prema djetetu. Dijete se opisuje kao individuu koju se poštuje sa svim svojim pravima. Od odgojitelja se očekuje razumijevanje i poticanje participacije djeteta u odgojno – obrazovnoj ustanovi kako bi se stvorio temelj za izgradnju inkluzivnog i demokratskog društva.

Istraživački dio ovog diplomskog rada predstavlja istraživanje provedeno od svibnja 2024. do kolovoza 2024. Cilj istraživanja je istražiti kako odgojitelji percipiraju svoju ulogu u promicanju dječjih prava u predškolskom okruženju. Rezultati istraživanja pokazuju kako odgojitelji koji su članovi organizacija koja se bave pravima djece, koji pohađaju stručna usavršavanja te su slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja pozitivnije percipiraju svoju ulogu u promicanju dječjih prava za razliku onih koji to nisu.

2.KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

Dokument koji je među prvima proklamirao ljudska prava je dokument francuske revolucije Deklaracija o pravima čovjeka i građanina koji je usvojen u prosincu 1948. godine. Međutim, obzirom na tjelesnu i psihičku ovisnost koja se nameće u kontekstu djeteta, dolazi do isticanja posebnih prava prije i nakon rođenja koja proizlaze iz te ovisnosti. Iz toga razloga dolazi do novog dokumenta koji stavlja naglasak na definiranje prava djeteta, a to je Deklaracija o pravima djeteta usvojena 1959. na Općoj skupštini ujedinjenih naroda. Konvencija o pravima djeteta jedna je od najznačajnijih dokumenta koja je proizašla iz prethodno navedenog dokumenta (Maleš i sur., 2003).

Promicanje ljudskih prava proizlazi iz hrvatskog Ustava tako je Republika Hrvatska kao stranka Konvencije uvrštena među napredne zemlje koje imaju obvezu osiguranja i zaštite ljudskih prava. Konvencija o pravima djeteta međunarodni je sporazum koji sadrži popis obaveza koji države članice moraju ispuniti spram djeteta. Članci koji se nalaze u Konvenciji nisu raspoređeni hijerarhijski, već su sva prava potrebna kako bi se dijete razvilo holistički u cjelovitu osobu. Država članica prava djeteta može ispunjavati izravno tako što osigurava zdravstvenu zaštitu ili pružati obrazovanje djeci te posredno davanjem podrške roditeljima u njihovoj ulozi. Navedenim se daje aktivna uloga svim čimbenicima koji pridonose zaštiti prava djeteta jer zajedno moraju omogućiti optimalan razvoj djeteta te paralelno naučiti dijete o svojim pravima i pravima drugih (Konvencija o pravima djeteta, 1989).

Maleš i Stričević (1996) navode kako Konvencija o pravima djeteta najpotpunije, u svoja 54 članka, definira prava i zaštitu djece stoga je temeljni međunarodni zakonski dokument. Dijete ima pojačanu potrebu za brigom, zaštitom, skrbi i njegom kako bi se holistički razvilo. Njegova prava upravo i proizlaze iz njegovih potreba, kao što su: potrebe za igrom, poštivanjem vlastitog identiteta, zdravstvenom zaštitom, zdravom prehranom, sigurnim okruženjem za stanovanje, za prihvaćanjem, prijateljstvom i ljubavi. Dijete ima pravo znati svoja prava i potrebno je da razumije i poznaje ista te da razumije da i druga djeca imaju jednaka prava koja nitko ne smije narušiti. Prema Maleš i sur. (2003) tek zalaganjem za prava svih pojedinca stvara se preduvjet za zaštitu i uživanje osobnih prava. Kako bi dijete

najbolje upoznao svoja prava, potrebno je kroz stvarne životne situacije, s poštovanjem i ljubavlju, poučavati dijete svojim pravima (Maleš i Stričević, 1996).

Država stranka Konvencije svakom pojedincu mora omogućiti osigurati poštivanje prava koja uključuju biološke potrebe, te sve uvjete života koji će omogućavati da se razvije u potpunosti te da iskoristi svoje potencijale. U Konvenciji se djetetu pristupa kao subjektu s pravima te se u njoj govori o obavezama odraslih prema djetetu kako bi djeca bila skupina koja se uvažava. Brinuti se o pravima djece, osim što je stvar obitelji i države, ujedno je i međunarodna obveza. Ujedinjenim narodima se o stanju prava djeteta u zemlji podnosi izvješće nakon određenog vremena te se mogu pokrenuti pitanja u slučaju da postoji ugrožavanje nekih prava. Republika Hrvatska potpisivanjem Konvencije o pravima djeteta preuzela je obvezu njezina provođenja kao i obvezu upoznavanja odraslih i djece s njezinim načelima i odredbama. Roditelji, odgojitelji i učitelji koji su u svakodnevnom kontaktu s djecom moraju temeljito znati i poštivati prava kako bi i djecu mogli upoznati s istima. Učeći o svojim pravima djeca trebaju graditi stav o osobnoj odgovornosti koja se odnosi na poštivanju prava drugoga (Maleš i sur., 2003).

2.1 Prava preživljavanja

Prava preživljavanja uključuju članke iz Konvencije koje djetetu jamče zadovoljavanje njegovih temeljnih potreba. Odnose se na pravo na život, pravo na prehranu, pravo na smještaj, pravo na odgovarajući životni standard i pravo na zdravstvenu pomoć (Konvencija o pravima djeteta, 1989).

Prema Maleš i sur. (2003) prava preživljavanja uključuju roditelje, odgojitelje, ljude s političkih i profesionalnih pozicija koji su povezani na bilo koji način s djecom te koji skrbe i odgovorni su za pojedina područja njihovog razvoja i života. Nadalje, primarne potrebe poput sna, odmora, potrebe za kretanjem, prehrana, njega, zdravlje, potreba za sigurnošću i pripadanjem te ljubavi trebaju se optimalno zadovoljiti u roku u kojem se neće izgubiti kvaliteta života koja će osigurati djetetu daljnji razvoj.

Prema Konvenciji o pravima djeteta (1989) članci koji detaljno opisuju prava preživljavanja su: prava na život, opstanak i razvoj djeteta (Članak 6.), pravo na životni

standard primjeren njegovoj trenutnoj razvojnoj dobi (Članak 27.), pravo na odgovarajuću zdravstvenu skrb (Članak 24.), dijete ima pravo na povremenu provjeru njege (Članak 25.), pravo na socijalnu sigurnost (Članak 26.), pravo na ne odvajanje od roditelja osim u slučaju kada nadležne vlasti odluče drugačije (Članak 9.), dijete zaposlenih roditelja ima pravo na zaštitu i skrb u ustanovama koje im stoje na raspolaganju (Članak 18.).

Pravo na zadovoljavanje osnovnih potreba imaju sva djeca koja imaju najbolje predispozicije za budući rast i razvoj te uključujući i djecu koja su rođena s faktorima rizika.

2.2 Razvojna prava

Razvojna prava omogućavaju djetetu najadekvatniji mogući razvoj. Uključuju prava na obrazovanje, igru, slobodno vrijeme, pravo na informiranje, pravo na slobodu izražavanja misli i vjere te pravo na kulturne aktivnosti (Konvencija o pravima djeteta, 1989). Najintenzivnije vrijeme za razvoj djeteta je predškolsko razdoblje kada se oblikuje socijalni identitet, nadopunjuju se njegovi razvojni potencijali u svim područjima, dolazi do emocionalne stabilnosti te gradi poglede na svijet. Nadalje, razvoj djeteta ne može biti moguć ako se ne poštuju sva prava koja su mu dana jer ako nisu zadovoljene osnovne potrebe, dijete neće uživati ni svoja razvojna prava (Maleš i sur., 2003).

Članci koji opisuju razvojna prava su: prava na obrazovanje za svu djecu koje uključuje obavezno i besplatno osnovnoškolsko obrazovanje (Članak 28.), pravo na slobodno vrijeme, odmor i igru u skladu s dobi djeteta (Članak 31.), pravo na izražavanje vlastite kulture, vjere, jezika u zajednici u kojoj živi (Članak 30.), poštivanje djetetovih roditelja i njihova podrijetla (Članak 29.), pravo na dostojan život bez obzira na razvojna odstupanja (Članak 23.), pravo na posvojenje koje osigurava dobrobit i odgovarajuću skrb djeteta ili pravo na zamjensku zaštitu u slučaju uskraćivanja obiteljske sredine (Članak 21., Članak 20), pravo na očuvanje vlastitog identiteta (Članak 8.) (Konvencija o pravima djeteta, 1989).

Predškolska ustanova uz obitelj i društvenu zajednicu, odgovorna je za kreiranje kvalitetnog okruženja, u kontekstu razvojnih prava, za osiguravanje

kvalitetnih programa skrbi i poticanje razvoja koji se organiziraju u skladu sa stvarnim potrebama djece, odnosno cilj im je dobrobit djeteta kao mjera za uspješnost predškolskog programa (Maleš i sur., 2003).

2.3 Prava sudjelovanja

Prava sudjelovanja prema Konvenciji o pravima djeteta (1989) čine četvrtu grupu prava i osiguravaju djetetu aktivno sudjelovanje u zajednici, bližem i daljnjem okruženju. Upravo prava sudjelovanja čine osnovu filozofije Konvencije budući da je došlo do preokreta kada se dijete gleda kao subjekt, a ne objekt kojega je potrebno zaštititi. Dijete se gleda kao člana zajednice koji se poštuje kao individua s osobnim interesima i potrebama (Maleš i sur., 2003).

Detaljnije opise prava sudjelovanja čine članci: pravo djeteta da slobodno izražava svoje stavove za sve što se njega tiče s obzirom na razvojni status (Članak 12.), pravo na slobodu izražavanja (Članak 13.), pravo na slobodno izražavanje misli, savjesti i vjere (Članak 14.) te pravo na slobodu udruživanja (Članak 15.) (Konvencija o pravima djeteta, 1989).

Kada dijete izražava svoje mišljenje to mora biti u skladu s njegovom sposobnošću razumijevanja teme o kojoj se govori. Isto tako, odgovornost odraslih je saslušati djecu i ono što im djeca govore da uzimaju ozbiljno. Time se misli da se dijete treba uključiti i uvažiti kad god je to moguće kako bi svojim razmišljanjem doprinijeli što boljim rješenjima (Maleš i sur., 2003).

2.4 Zaštitna prava

Prema Konvenciji o pravima djeteta (1989) zaštitna prava sadrže članke Konvencije koji osiguravaju zaštitu djeteta. Odnose se na prava na zaštitu od zlouporabe i zapostavljanja, zaštitu od dječjeg rada, zaštitu od bilo kakvih ovisnih sredstava poput droge, alkohola ili duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u zatvorima i djece u ratovima.

Članci koji opširnije govore o zaštitnim pravima: poštivanje prava bez diskriminacije (Članak 2.), zaštita djeteta od otmica (Članak 11.), zaštita djeteta od bilo kakvog oblika nasilja (Članak 19.), zaštita i skrb djeteta koji je zbog bilo kojeg razloga odvojen od obitelji (Članak 20.), zaštita i pomoć djeci izbjeglica (Članak 22.) zaštita djeteta od preranog zapošljavanja i izrabljivanja (Članak 32.), zaštita djeteta od korištenja opojnih sredstava, zlostavljanja ili seksualnog izrabljivanja (Članak 33. i 34.), zaštita djeteta poštivanjem međunarodnog humanitarnog prava tijekom oružanih sukoba (Članak 38.) pravo na odgovarajuću skrb u slučaju ako je dijete bilo zlostavljano na bilo koji način (Članak 39.) te zaštita djeteta koje je počinilo krivično djelo da se s njime postupa u skladu promicanja njegovog dostojanstva (Članak 40.) (Konvencija o pravima djeteta, 1989.)

Djetetu je tijekom djetinjstva važna sigurnost koju osjeća kroz stabilnu okolinu. Zadovoljavajući potrebu za sigurnošću, dijete ima mogućnosti zadovoljiti i ostale. Prema Maslowljevoj hijerarhiji potreba to su potreba za pripadanjem i ljubavlju, potreba za samopoštovanjem i aktualizacijom (Maleš i sur., 2003).

3. DIJETE U SUVREMENOM DRUŠTVU

Vrijednosti za koje se suvremeno društvo zauzima proizlaze iz osnovnih ljudskih potreba, koje u sebi sadrže zadovoljavanje intelektualnih, duhovnih, bioloških i socijalnih potreba pojedinca. Maleš i sur. (2003) govore kako dijete ima jedinstvenu osobnost kojoj društvo daje veliki značaj. Prava koja dijete ima u svijetu su određena Konvencijom o pravima djeteta (1989) koja obavezuje državu koja ju je potpisala na stvaranje optimalnih uvjeta za cjelovit razvoj djeteta.

Maleš i sur. (2003) prikazuju kako uvažavajući obrazovanje kao temeljno ljudsko pravo iz kojeg proizlazi demokratsko društvo, potpisnici Konvencija o pravima djeteta navode tri ključne obaveze vlade u odnosu na odgoj i obrazovanje djece:

- „Prepoznavanje odgoja i obrazovanja kao ljudskog prava za svu djecu
- Poštivanje prava djeteta unutar sustava odgoja i obrazovanja
- Pružanje odgoja i obrazovanja za ljudska prava“ (Maleš i sur., 2003, str. 14)

Kako bi se navedeno ostvarilo, cilj odgoja i obrazovanja je sadašnja i buduća dobrobit individue i društvene zajednice. Nadalje, osnovni preduvjet kvalitete djetetova života te razvijanje sposobnosti za konstruktivnog člana društva je upravo kvalitetan odgoj i obrazovanje (Maleš i sur., 2003).

3.1 Tradicionalno shvaćanje djeteta

Tradicionalno viđenje djeteta kao osoba kojima je potrebna zaštita koncept je kojima je odraslima lakše prihvatljiviji, nego kao osobe koje imaju svoja prava (Maleš i sur., 2003). Djetinjstvo se gleda kao priprema za budućnost, odnosno tranzicijsko razdoblje u buduću odrasle (Verhellen, 2001, prema Maleš i sur., 2003). Isto tako, tradicionalno shvaćanje djeteta kao nezrelog, nekompetentnog, a djetinjstvo kao pripremna faza za zrelost (Jeđud - Borić, 2017). Tradicionalno poučavanje djece odnosi se na učenje činjenica i sadržaja (Slunjski, 2008). Slika djeteta kao “tabule rasa”, malog, ovisnog i nerazvijenog bića često je viđenja u tradicionalnom kurikulumu (Petrović - Sočo, 2009). Tradicionalni pristup vidi dijete kao

bespomoćno biće koji ovisi o odrasloj osobi u njegovom okruženju. Poučavanje se odvija izravnim putem kada odrasla osoba poučava te jedino tako dijete uči (Miljak, 2000).

Petrović – Sočo (2009) navodi da se poučavanje odvija frontalnim oblikom rada, linearnim oblikom, u kojem se usmjeruje na znanje, a ne na dijete te se za svaki zadatak određuje odgojno - obrazovni cilj koji je potrebno ostvariti kroz određeno vrijeme u radu s djecom. Odgojitelj u radu nije usmjeren na razumijevanje, već prenošenje znanja te se u suradnji s roditeljima usmjeruje na akademsko postignuće djeteta prije polaska u školu. Nadalje, slobodna igra postojala je samo u vrijeme jutarnjeg okupljanja i nakon poslijepodnevnog spavanja, bez didaktičkih igračaka i za stolovima. Skupine u vrtiću su izolirane jedna od druge te izostaje socijalni kontekst kao i zajednička igra kod djece iz druge skupine. Djecu se gleda kao objekte poučavanja u kojima je odgojitelj dominantan voditelj koji ih oblikuje izvana, bez kreativne slobode. Također, djeca se smatraju pasivnim bićima koja ne mogu samostalno odlučivati o sadržajima i načinu učenja time se oduzima njihova kreativnost i individualnost. Što se tiče prostora vrtića, uređen je visokim ormarima te s dječjim stolovima i stolicama u središnjem dijelu sobe na kojima se djeca igraju. Razlog takvog oblikovanja prostora, navodi Miljak (2000), je da se djeca “slobodno” igraju u praznom prostoru kako bi ih odgojitelji mogli nadzirati cijelo vrijeme. Prostor uređuje odgojitelj za djecu, statičan je i ne mijenja se te zatvoren za druge skupine (Petrović - Sočo, 2009). Hodnici su dugački te se iz njih ulazi u prostorije vrtića skupine. Kako djeca ne bi ometala rad odgojitelja vrata su zatvorena te ne dolazi do miješanja drugih skupina. Istodobno, gleda se da su sva djeca različita no u praksi se pristupa svojoj djeci jednako nudeći iste materijale, poticaje i aktivnosti (Miljak, 2000).

3.2 Suvremeno shvaćanje djeteta

Suvremeno shvaćanje se temelji na poštivanju djeteta kao bića sa svojim pravima te prihvaćanje djeteta kao individue, subjekta i aktivnog člana zajednice. Djetinjstvo se sociološki gleda kao društvena kategorija u kojoj dijete treba živjeti svoja prava, a ne čekati budućnost (Maleš i sur., 2003). Nadalje, gleda se djetinjstvo kao socijalni konstrukt u kojem je dijete kompetentni kreator i interpretator svog

svijeta (Jeđud - Borić, 2017). Odgojitelj u kvalitetnom vrtiću promatra djecu zbog razumijevanja njihovih individualnih potreba i grupnih načina učenja i istraživanja. Na taj se način, smisleno koncipira aktivnosti za daljnje istraživanje u kojima dijete samostalno dolazi do znanja (Miljak, 2000). Dijete ima sposobnost analizirati i evaluirati svoj rad stoga ima sposobnosti zajedno s odgojiteljem biti su stvaratelj predškolskog kurikulumu (Dundović i Karlovčan, 2017).

Znanje nastaje kao socijalni konstrukt s odraslima i vršnjacima, a ne kao individualni proces jer se shvaća da je dijete socijalno biće spremno za učenje s drugima participirajući u socijalnom okruženju. Razumijevanjem i poštivanjem prirodnog razvoja djeteta u kontekstu vrtića uvažavaju se dječja prava (Petrović - Sočo, 2009). Proces učenja ne gleda se kao transmisijski proces u kojem odgojitelj prenosi znanje, već je transakcijski u kojem dijete samostalno izgrađuje svoje znanje kroz aktivnosti uz podršku odgojitelja (Miljak, 1996). Takva proces uključuje poznavanje dječjeg razvoja kroz aktivnosti koje se temelje na interesima djeteta, razini kognitivnog znanja, socijalnoj i emocionalnoj zrelosti (Petrović - Sočo, 2009). Učenje kod djece je sastavni dio svakodnevnog življenja te je potrebno i osigurati uvjete za istraživanje i učenje odnosno kvalitetno okruženje. Dijete uči kroz praksu i aktivnosti, a ne poučavanjem. Dijete u suradničkoj aktivnosti, promatrajući, propitujući, radeći na projektu širi svoja znanja i razvija svoje potencijale (Petrović - Sočo, 2009). Djetetu je potrebno omogućiti svakodnevno istraživanje, manipuliranje i eksperimentiranje kako bi na temelju svojih pokušaja i pogrešaka došlo do praktičnog i intuitivnog znanja (Miljak, 2000). Međutim, poučavanje je i dalje najraširenija metoda učenja jer na ekonomičan način obuhvati velik broj djece, a znanje dijete dobiva iz materijalnog i socijalnog okruženja koje je tamo raspodijeljeno (Miljak, 2015). Vujičić (2011) navodi kako velik broj autora (Senge, 2000, 2007; Fullan, 2008; Hopkins, 2007; Bruner, 2000 i dr.) zastupaju stav da se odgojno - obrazovni sustav reformira iz industrijskog modela 19. stoljeća u jedan model učenja koji obuhvaća potrebe mladih i odrastanja u 21. stoljeću. Fullan (2007, prema Vujičić, 2011) navodi kako učenje koje ohrabruje različitost, nasuprot homogenosti, uključuje različite stilove učenja i različite inteligencije koji za rezultat imaju individualno i kolektivno dobro. Kako bi do takvih promjena došlo potrebno je da svaka ustanova mijenja svoje snage na način da ih razvija u usmjerava na međusobnu suradnju i komunikaciju kako bi se mijenjao radni kontekst i kultura (Fullan, 2005, prema Vujičić, 2011).

Dijete uči spontano i na prirodan način te je potrebno osigurati kvalitetnu sredinu koja omogućuje cjelovit rast i razvoj (Petrović - Sočo, 2009). Suprotno tradicionalnom shvaćanju Miljak (2015) govori da okruženje, odnosno kako je uređen i opremljen vrtić djeluje na ponašanje djeteta tako što ih potiče da se ponašaju i djeluju onako kako oni djeluju. PISA istraživanja pokazala su da okruženje ima utjecaj na uspjeh djeteta čak i više nego obiteljsko okruženje. Drugim riječima, presudan utjecaj na dijete ima odgojitelj, a kasnije u školi učitelj. Boravak djeteta u vrtiću budi zadovoljstvo kada, osim profesionalnog odgojitelja, postoji i organiziran proces odgoja i obrazovanja i okruženja u njemu jer se na taj način postiže zanimljivost programa za djecu. Što znači da se okruženju istinski daje uloga drugog odgojitelja te se smatra kako okruženje mora biti koncipirano u centrima aktivnosti, opremljeno raznovrsnim didaktičkim materijalima, alatima ili sredstvima za igru kroz koje dijete istražuje. Sukladno navedenom, razvija se zajedništvo među djecom kojim se potiče dijete na suradnju i aktivno sudjelovanje u aktivnostima. Odgojitelj djetetu omogućuje prilikom ulaska u vrtić da se uključi u aktivnost ili samostalno inicira istu s materijalima koji su mu na raspolaganju te koji su u skladu s njegovim interesima. Djeca odabiru aktivnosti, izmjenjuju prostor, biraju na koji način će se igrati i s kim će stupiti u odnose bilo da se radi o starijoj ili mlađoj djeci bez uplitanja odgojitelja. Drugim riječima, potrebno je nastojati da djeca od najranije dobi uče o demokraciji, ali i da svakodnevno sudjeluju u demokratskim postupcima u vrtiću (mogućnost izbora jedno je od prvih načela demokracije).

Vrijeme provedeno u vrtiću djetetu su od iznimne važnosti jer tada dijete uči da pripada u zajedništvu s drugim ljudima s kojima ono živi. Prvenstveno, u vrtiću se dijete treba osjećati sigurno i da ga odgojitelji u koje se može pouzdati i koji prihvaćaju svu djecu jednako bez obzira na različitosti. Kvalitetan vrtić ima odgojitelje koji su svjesni koliko je važno ne prepustiti dijete samome sebi i koji su na djetetovoj razini (Montgomery, 2020). Društvene promjene reflektiraju se na odgojiteljsko zanimanje te se od njih traži cjeloživotno učenje, stjecanje novih znanja i svladavanje novih kompetencija u radu s djecom. Jedno od temeljnih zadataka odgojiteljskog zanimanja je stvaranje okruženja u kojima se osjeća poštovanje i međusobna potpora, ali i praćenje napredovanja i ponašanja djeteta, suradnja s stručnim suradnicima te djelovanje u skladu s odgojno - obrazovnim ciljevima vrtića (Ljubetić i Zadro, 2009). Odgojitelji su modeli za suradnju djeci kroz svoje osobine ličnosti poput: emocionalne

osjetljivosti, suradljivosti s drugima, etičnosti, itd., odnosno potrebno je da shvaća važnost i funkciju svoga pedagoškog djelovanja (Ljubetić i sur., 2007, prema Ljubetić i Zadro, 2009).

3.3 Razumijevanje i participacija djeteta u odgojno – obrazovnim ustanovama

Sustav predškolskog odgoja u Republici Hrvatskoj predstavlja prvu razinu sveukupnog sustava odgoja i obrazovanja. Predškolski programi stavljaju naglasak na provedbu demokratskih načela u odgoju i predškolske djece kao i promoviranje ideje o vrijednostima demokratskih odnosa u društvu s kojima se dijete svakodnevno susreće. Demokratizacija predškolskog odgoja potiče se zadovoljavanje različitih potreba djece i roditelja raznolikom ponudom programa: 10 - satni program, poludnevni, kraći – do tri sata dnevno, vjerski privatni ili javni, itd. (Maleš i sur., 2003). Suvremeni odgojitelj shvaća kako je dijete individua i aktivni član vrtičke zajednice koji participira u kreiranju svojih prava, da živi svoja prava te da uči o istima (Dundović i Karlovčan, 2017).

Četvrtu grupu prava u Konvenciji o pravima djeteta čine prava sudjelovanja koja dijete vide kao aktivnog subjekta u životu zajednice te upravo ta grupa odražava osnovnu filozofiju u navedenom dokumentu. Dijete se poštuje kao individua koja ima vlastite interese i potrebe te je nositelj prava koji ne treba samo zaštitu od strane odraslih (Maleš i sur., 2003). Upravo aktivno sudjelovanje djece u društvu temelj je izgradnje inkluzivnog i demokratskog društva. Participacija kod djece izgrađuje samopouzdanje i daje im osjećaj važnosti u društvu te se utječe na izgradnju socijalnih vještina, dok kod odraslih povećava poštivanje i razumijevanje prema djeci (Brajša-Žganec i sur., 2014).

Postojanje nepoštivanja prava u dječjem vrtiću javlja se zbog nekoliko razloga: neznanje, površnost u učenju o pravima, zaokupljenost vlastitim problemima ili loša iskustva u djetinjstvu. Neznanje podrazumijeva da postoji svijest o tome koliko znanja postoji tijekom profesionalnog razvoja, odnosno koliko postoji neznanja. Kako bi se došlo u kontakt s dijelovima vlastite kompetentnosti i nekompetentnosti potrebno je interaktivno učiti u skupini, osvijestiti važnost cjeloživotnog učenja te se stručno informirati kako bi se profesionalno razvijalo. Površnost u odnosu na djetetova prava

ne znači samo koliko se znanja ima u tom području već se odnosi i na količinu neprimjećivanja i neosjetljivosti na djetetove potrebe, na ono što se s djetetom događa te koji su njegovi interesi. Zaokupljenost vlastitim problemima očituje se nepoštivanju djetetovih prava u svakodnevnoj praksi te tijekom učenja o odgoju i obrazovanju za ljudska prava. U praksi je malo prilika za iznošenje osobnih iskustava u području prava te se često takve rasprave usmjere na prava onih koji s djecom rade. Međutim, prava djeteta su iznad prava odraslih te se ta činjenica ne bi trebala osporavati tijekom rasprava o pravima djeteta, tijekom rada s djecom u odgojno – obrazovnim ustanovama ili u obitelji. Zadnje, loša iskustva u djetinjstvu potiču odgojitelja na veću osjetljivost prema djetetovim pravima zbog vlastitih loših iskustva te nude djetetu ono što je njima nedostajalo bez utemeljenja treba li to djetetu ili ne. Što za posljedicu ima iskrivljenu sliku odgojitelja na stvarno i autentično dijete (Maleš i sur., 2003).

Odgojiteljeve zadaće u području učenja o pravima preživljavanja je omogućiti djetetu da iskaže svoje potrebe u bilo kojim okolnostima, osigurati uvjete u kojima će se potrebe optimalno zadovoljiti te poticati na uočavanje potreba drugih. Isto tako, obrazovati dijete da razlikuje što je dobro za njega u kontekstu osnovnih potreba te poučiti dijete načinima na koje može zastupati svoja osnovna prava poput sna, prehrane, kretanja i zdravlja. Što se tiče razvojnih prava, odgojitelj osigurava prava putem stvaranja ozračja u kojem se poštuje djetetova ličnost i vlada međusobno poštovanje, stvara se suradnička klima i timski rad odgojitelja. Aktivnosti u vrtiću, odnosno igra, u kojima je stvorena situacije u kojoj je dijete potaknuto da sluša, pita i razgovara te istražuje svoju okolinu omogućuje djetetu da uči o vlastitim razvojnim pravima. Nadalje, prava sudjelovanja potiču se kroz prilike na sudjelovanje u aktivnostima, poštivanju doprinosa svakog djeteta te dobrovoljno sudjelovanje odnosno ako dijete ne želi sudjelovati, ne smije ga se prisiliti u aktivnost. Situacije za samostalno donošenje odluka, izražavanje vlastitog mišljenja, odlučivanje s kojom se aktivnošću želi baviti omogućuje djetetu da nauči donositi odluke, razviti toleranciju te čuti različita mišljenja vršnjaka. Zaštitna prava u predškolskoj dobi djeca usvajaju imitacijom drugoga. Odgojitelji su snažni uzori te djeca procjenjuju što je dobro, a što loše na osnovu ponašanja ili govora istih. Stoga je potrebno da odgojitelj bude strpljiv i pažljiv kako bi bili kvalitetan uzor djetetu (Maleš i sur., 2003).

Odgojitelj potiče kod djeteta samostalnost kroz razvoj sposobnosti da donosi odluke u granicama svojih mogućnosti, znanja, vještina i stavova. Ključna stavka

razvoja autonomije je međusobno poštovanje, razumijevanje i tolerancija odgojitelja i djeteta. Kada odgojitelj ima povjerenje u djeteta, njegove sposobnosti, potiče i uvažava njegovo mišljenje dijete dolazi samostalno do zaključka ili shvaća što je pogrešno, a što loše te se ne razvija kao biće ovisno o mišljenju i stavovima drugih, već stvara vlastito. Nadalje, dječje stvaralaštvo, odnosno kada se dijete suoči s problemom za koji nema naučeno iskustvo (Torrance, 1986) razvija se sposobnost kreativnog razmišljanja. Pravo na različitost konstatira razvoj odgoja za samostalnost, individualnost i slobodu svakog djeteta. Dijete ima pravo u odgojno - obrazovnim ustanovama izražavati se kroz sve oblike medija, zadataka i aktivnostima iz svakodnevnog života. Navedeno znači da se djetetu otvara mogućnost stvaranja novih načina izražavanja koji trebaju imati jednaku vrijednost i odgojitelj im treba dati potporu u istome. Poželjna ponašanja u društvu dijete prepoznaje već od najranije dobi, ali i ona koja se kažnjavaju ili su nepoželjna. Kada odgojitelj sputava kreativna ponašanja jer remete disciplinu onda će ona s vremenom nestati i razvijat će se ona poželjna odrasloj osobi. Potrebno je pružati djetetu slobodu i mogućnosti za pogreške jer na taj način izražava svoju kreativnost te osjeća prihvaćanje od strane odgojitelja (Miljak, 1996).

Prema Gardneru (2005, prema Slunjski, 2008) na odgojitelju je da svakom djetetu omogući da samostalno odabire s čime će se igrati u skladu s njegovim vrstama inteligencije. Navedeno se ostvaruje kada odgojitelj prihvaća da djeca imaju različite dominantne inteligencije te da ne uče i misle na isti način, u procesu odgoja i obrazovanja pristupaju individualizirano i usklađeno s djetetovim mogućnostima i potrebama.

Organizacija prostora pokazatelj je na koji način odgojitelj razumije djecu jer promovira vrijednosti u vrtiću na kojem se temelji odgojno - obrazovna praksa vrtića. Kvalitetno okruženje nezaobilazan je dio temelja kvalitete življenja, odgoja i učenja djece u vrtiću. Ono potiče dijete na aktivno učenje čineći i istražujući te surađivanje s vršnjacima i odraslima. Poticanje na otkrivanje i rješavanje problema , eksperimentiranje, postavljanje hipoteza, konstruiranje znanja i razumijevanje s promišljenim i raznovrsnim materijalima promoviraju autonomiju i neovisnost u učenju djece. Također, prostor vrtića usmjeren na promoviranje komunikacije i interakcije djece određuje kvalitetu socijalnih interakcija između djece i odgojitelja. Isto tako, potrebno je da prostor omogućuje djeci slobodno kretanje koji je djeci

prirođen od rane dobi. Priroda djeteta je holistička te i podrška u učenju treba obuhvatiti sve potrebne aspekte učenja jer dijete uči čineći i surađujući s drugima (Slunjski, 2008).

3.4 Modeli participacije

Participacija se odnosi na sudjelovanje djece u stvarima koji ih se tiču i u kojima mogu odlučivati, na slušanje mišljenja djece te poštivanje tog prava. Dijeli se na dvije suprotne strane: apsolutna ne participacija u kojoj odrasli preuzimaju glavnu ulogu, dok se djeca ne uključuju i ne sudjeluju te na apsolutna participacija u kojoj djeca samostalno odlučuju bez podrške odraslih. Takvo promatranje participacije može odraslima biti izgovor zašto je participaciju, prema njihovom mišljenju, nemoguće provesti u praksu. Nedostatak aktivnog promišljanja participacije onemogućuje svakodnevnu praksu s djecom, no učvršćuje tranzicije odnosa djeca i odraslih (Jeđud - Borić, 2017). Doprinos odgojitelja ključan je za dječju participaciju jer oni trebaju osigurati okruženje u kojem djeca razvijaju individualne načine izražavanja i sudjelovanja (Percy- Smith i Thomas, 2010, prema Jeđud - Borić, 2017). Participativna prava djece ostvaruju se u paradigmi odgovornosti kroz uvažavanje djeteta kao aktivnog sudionika u društvu, naspram paradigme poslušnosti u kojoj se dijete poima kao objekt (Kušević, 2010, prema Jeđud - Borić, 2017).

Modeli participacije dijele se na hijerarhijski i nehijerarhijski model. Najpoznatiji hijerarhijski model dječje participacije je "Ljestvica participacije" koju je dizajnirao Roger Hart kao početnu tipologiju u kojoj se razmišlja o participaciji djece u projektima. Prve tri razine manipulacija, dekoracija i tokenizam predstavljaju prividnu participaciju. Manipulacija se odnosi na sudjelovanje djece u projektima za koje ona nisu razvila razumijevanje i ne znaju zašto su nešto napravila. Dekoracija se odnosi na stepenicu iznad manipulacije u kojoj odrasli ne glume da se radi o dječjoj ideji dok djeci nije jasan razlog i ne pita ih se ništa o organizaciji događaja. Tokenizam se odnosi na situacije u kojima se djeci daje pravo glasa, međutim ne mogu odlučiti koju ulogu u tome žele imati te im se ne daje vremena da razmisle o događaju i stvore vlastito mišljenje. Četvrta razina, informirano uključivanje predstavlja dječje razumijevanje

onoga što se želi postići projektom. Njihova uloga nije dekorativna, već se djeca javljaju kao dobrovoljci znajući tko je donio odluku da se oni uključe i zašto. Peta razina, djeca su konzultirana i informiranja. Projekte osmišljavaju i vode odrasli no djeci je objašnjen cijeli proces te se njihovo mišljenje uvažava. Šesta razina, odrasli inicirali, zajednička participacija djece i odraslih te predstavlja pravu participaciju jer su djeca uključena u donošenje svih odluka vezanih za projekt. Sedma razina, djeca osmislila i vode projekt samostalno te je uloga odraslih podupiruća. Zadnja, osma razina, djeca inicirala projekt, odluke nose zajedno s odraslima. Temeljem vlastitog iskustva i znanja djeca započinju projekt, a potporu i uključivanje odraslih traže radi poboljšanja izvedbe vlastitih ideja (Hart, 1992). Nadalje, izvedenica Hartova modela koju predlaže Shier naziva se "Putevi do participacije" koji ima namjenu pomoći stručnjacima da osvijeste svoju poziciju te da nauče kako povećati razinu participacije. Model se sastoji od pet razina, a riječ je o sljedećim : djecu se sluša, djecu se podupire da izraze svoje mišljenje i načine viđenja, mišljenja djece se uzimaju u obzir, djeca su uključena u proces odlučivanja i (5) djeca s odraslima dijele moć i odgovornost za odluke (Shier, 2001).

S druge strane nehijerarhijski model govori kako niti jedan oblik participacije nije nadređen drugom (Franklin i Sloper, 2005, prema Jeđud - Borić, 2017). Lardner (2001, prema Jeđud - Borić, 2017) navodi kako su za različite situacije potrebni različiti modeli participacije te da ovisno o situaciji nešto će inicirati i voditi odrasli, a nešto djeca. Autoričin model se sastoji od šest dimenzija s obzira na prethodno navedeno, a to su: inicijativa koja je došla ili od odraslih ili od djece, nacrt u kojem se odlučuje kako raditi i bitno je tko, informacije u kojima je važno tko ih ima, implementacija odnosno tko provodi odluke i struktura participacije ovisno je li participacija formalna ili neformalna. Nadalje, modeli o kojima govore Kirby i sur. (2003, prema Jeđud - Borić, 2017) pretpostavljaju kako će oblik participacije ovisiti o okolnostima i potencijalima djece koja su uključena u istu te da se participacija promatra kao proces, a ne kao samostalna aktivnost.

4.METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

4.1 Cilj istraživanja

Cilj provedenog istraživanja za potrebe izrade diplomskog rada bio je istražiti kako odgojitelji percipiraju svoju ulogu u promicanju dječjih prava u predškolskom okruženju. Također, koji su ključni faktori koji utječu na percepciju, kao što su: roditeljstvo, slušanje sadržaja o pravima djece tijekom obrazovanja, stručna usavršavanja, članstvo u organizacijama o pravima djece te stupanj obrazovanja odgojitelja.

4.2 Hipoteze istraživanja

H1: Odgojitelji izražavaju visok stupanj slaganja u postupcima kojima promiču dječjih prava.

H2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji roditelji ili nisu.

H3: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji članovi organizacija koje se bave pravima djece.

H4: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to pohađaju li odgojitelji stručna usavršavanja.

H5: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja.

H6: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na stupanj obrazovanja odgojitelja.

4.3 Postupak provedbe istraživanja

Istraživanje se provelo u vremenskom periodu od svibnja 2024. do kolovoza 2024. godine. Istraživanje je provedeno kvantitativnom metodom pomoću anketnog upitnika. Anketni upitnik sastojao se od dva dijela. Prvi dio odnosio se na sociodemografske karakteristike ispitanika (spol, dob, stupanj obrazovanja, jesu li sudionici roditelji, uključenost u organizacije o pravima djece te sudjelovanje u stručnim usavršavanjima). Drugi dio sastojao se od 25 tvrdnji kojima se nastojala utvrditi percepcija odgojitelja o njihovoj ulozi u promicanju dječjih prava temeljene na Konvenciji o pravim djeteta (1989). U drugom dijelu ispitanici su izražavali svoje slaganje s ponuđenim tvrdnjama na petostupanjskoj skali Likertovog tipa pri čemu je 1 označavalo potpuno neslaganje a 5 potpuno slaganje s tvrdnjom.

Upitnik je sudionicima podijeljen putem Google obrasca koji je poslan na e – mail adrese vrtića na području Republike Hrvatske. Sudionici su istraživanju pristupali dobrovoljno i bili su upoznati da u svakom trenu mogu odustati od sudjelovanja u istraživanju.

4.3.1. Uzorak sudionika u istraživanju

U istraživanju su sudjelovali odgojitelji djece rane i predškolske dobi (N=212). Sudionici su prosječne dobi 39,7 od kojih najmlađi sudionik ima 22, a najstariji 64 godine (M=39,7; SD=10,65)(Tablica 1.). Gotovo svi sudionici (98,1%) bili su ženskog spola 98,1% (f=208), dok manje od 2 posto sudionika (1,9%, f=4) je muškog spola. Nadalje, većina sudionika njih 67 % (f= 142) je više stručne spreme, zatim 2,3 % (f=60) sudionika je visoke stručne spreme, a najmanje ispitanika je sa srednjom stručnom spremom njih 2,8 % (f=6) te s poslijediplomskim studijem je 1,9 % (f=4). Više od trećina sudionika izjavilo je da je roditelj (67,9%, f= 114), dok ostalih 32,1 posto (f=68) je izjavilo da nisu roditelj. Manji postotak sudionika 7,5 % (f=16) uključeno je u organizacije koje se bave pravim djece što može utjecati na uključenost u temu ili razinu specifičnog znanja. Sudionici su imali mogućnost navesti organizacije

u koje su uključeni, a to su sljedeće: CAP, OMEP, Društvo „Naša djeca“, Udruga Sidro, Udruga „Moje mjesto pod suncem“, Unicef te su se ostali odgovori odnosili na rad u dječjem vrtiću. Istraživanjem je utvrđeno da 34 % (f=72) sudionika je sudjelovao u stručnom usavršavanju o pravima djece, dok više od polovice sudionika nije (66%, f=140). Može se pretpostaviti da zbog edukacija na navedenu temu postoji različita razina znanja i iskustva što može utjecati na njihove stavove i praksu. Tijekom obrazovanja 57,1 % (f=121) sudionika slušalo je sadržaje o dječjim pravima, a 42,9 % (f=91) izjavilo je da nisu. Više od polovice sudionika slušalo je sadržaje o pravima djece što može biti značajno za njihovo razumijevanje prava i utjecati na njihov pristup temi u praksi i teoriji. Sudionici su naveli kolegije u kojima su slušali o dječjim pravima, a to su: Dječja prava, Pedagogija, Inkluzivna pedagogija, Socioemocionalni razvoj i dječja prava, Obiteljsko pravo, Razvojna psihologija, Partnerstvo vrtića, škole i obitelji, Inkluzivni kurikulum te Nova paradigma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Tablica 2).

Tablica 1.

Dob

Nezavisna varijabla	N	Minimum	Maksimum	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Dob	212	22	64	39,69	10,650

Tablica 2.

Prikaz sociodemografskih karakteristika sudionika (N=212)

Demografsko obilježje	Kategorija	f	Postotak
Spol	Žensko	208	98,1
	Muško	4	1,9
Stupanj obrazovanja	VŠS/prvostupnik	142	67,0
	VS/magistar	60	28,3
	SSS	6	2,8
	Poslijediplomsko	4	1,9

Roditeljstvo	Da	144	67,9
	Ne	68	32,1
Uključenost u organizacije o pravima djece	Da	16	7,5
	Ne	196	92,5
Stručna usavršavanja o pravima djece	Da	72	34,0
	Ne	140	66,0
Slušanje sadržaja o dječjim pravima tijekom obrazovanja	Da	121	57,1
	Ne	91	42,9

5. REZULTATI I RASPRAVA

5.1. Deskriptivni pokazatelji stavova i prakse odgojitelja

Istraživanje je pokazalo da sudionici izražavaju visok stupanj slaganja s ponuđenim tvrdnjama ($M= 3,62 - 4,90$) (Tablica 3.). U potpunosti se slažu da dijete ima pravo na odmor ($M= 4,90$; $SD=0,30$), omogućavaju djetetu priliku za igru ($M= 4,86$; $SD=0,37$) te da neovisno o svom podrijetlu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu ($M=4,84$; $SD=0,37$). U potpunosti se slažu da dijete ima pravo na odgovarajući životni standard ($M=4,83$; $SD=0,37$) dok se s druge strane slažu s tvrdnjom da pružaju podršku djetetovoj obitelji u pristupu uslugama koje doprinose odgovarajućem životnom standardu ($M=4,24$; $SD=0,81$) te da su spremni se zauzeti za dijete koje živi u neodgovarajućim uvjetima ($M=4,22$; $SD=0,73$).

Navedeni rezultati mogu ukazati na to da sudionici percipiraju kao odgojitelji koji u praksi sudjeluju u promicanju prava djeteta te ih poštuju i promoviraju.

Tablica 3.

Deskriptivni pokazatelji stavova i prakse odgojitelja

Tvrdnje	Min	Max	M	SD
Smatram da dijete ima pravo na odmor.	4	5	4,90	0,30
Omogućavam djetetu priliku za igru.	3	5	4,86	0,37
Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu.	4	5	4,84	0,37
Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard.	4	5	4,83	0,37
Poštujem identitet djetetove obitelji.	3	5	4,76	0,50
Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli).	3	5	4,75	0,45
Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega.	3	5	4,72	0,46
Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja.	3	5	4,70	0,50

Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti).	3	5	4,64	0,51
Omogućujem djetetu slobodu izražavanja.	3	5	4,63	0,51
Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta.	2	5	4,53	0,55
Bez obzira na razvojna odstupanja sva su djeca jednaka.	1	5	4,52	0,81
Potičem dijete na razumijevanje ravnopravnosti spolova.	2	5	4,50	0,64
Dijete se ima pravo udruživati.	3	5	4,47	0,60
Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja.	1	5	4,39	0,68
Prepoznajem probleme koji mogu ugroziti pravo djeteta unutar odgojno - obrazovne ustanove.	1	5	4,38	0,65
Dajem preporuke djetetovoj obitelji koje im mogu biti podrška za bitne usluge koje se dotiču djeteta.	2	5	4,30	0,72
Poznata su mi zaštitna prava djeteta.	1	5	4,29	0,69
Informiram dijete o njegovim pravima.	2	5	4,29	0,71
Pružam podršku djetetovoj obitelji u pristupu uslugama koje doprinose odgovarajućem životnom standardu.	1	5	4,24	0,81
Spremna/ spreman sam zauzeti se za dijete koje živi u neodgovarajućim uvjetima.	3	5	4,22	0,73
Smatram da dijete koje pripada manjinskoj grupi treba poticati u korištenju materinskog jezika.	2	5	4,14	0,75
Poznati su mi protokoli postupaka kojima štitimo dijete od neprimjerenog okruženja (u kojem je skrbnik ili član pod utjecajem droge, alkohola ili duhana).	1	5	4,08	0,87
Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta.	1	5	4,00	0,86
Mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano.	1	5	3,62	0,72

Premda srednja vrijednost ($M=3,62$; $SD=0,72$) ukazuje da se sudionici slažu da mogu prepoznati zlostavljano dijete (Tablica 3.), vidljivo je da gotova polovica (43,4 %, $f=92$) (Tablica 4.) nije sigurna da mogu prepoznati zlostavljano dijete. Podaci mogu ukazati da sudionici tvrdnje generalno visoko procjenjuju, i možda daju poželjne odgovore. Ipak je potrebno naglasiti da postoji nesigurnost u prepoznavanju

zlostavljanog djeteta čije je prepoznavanje potrebno za zaštitu djeteta, stoga se može pretpostaviti da je riječ o poželjnim odgovorima.

Tablica 4.

Odgojitelji mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano

Mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano.	f	Postotak
Uopće se ne slažem	1	0,5
Ne slažem se	4	1,9
Niti se slažem, niti se ne slažem	92	43,4
Slažem se	93	43,9
U potpunosti se slažem	22	10,4
Ukupno	212	100,0

Sudionici se procjenjuju ($M=4,00$; $SD=0,86$) (Tablica 3.) da sudjeluju u izradi materijala koji promiču prava djeteta, ali gotovo četvrtina (23,6%; $f=50$) (Tablica 5.) ne može procijeniti sudjeluju li u tome. Navedeno može ukazati da se odgojitelji ne osjećaju kompetentnim za izradu materijala, odnosno ne znaju rade li to ili ne znaju kakvi su to materijali. S obzirom na to, znači li da četvrtina na svoj profesionalni rad gleda s nesigurnošću. Odgojitelji su profesionalci koji posjeduju kompetencije za obavljanje svoje profesionalne uloge te se podrazumijeva da imaju odgovornost za cjeloživotno unaprjeđivanje odgojno – obrazovne prakse kroz refleksiju i samorefleksiju te svoj rad usmjeravati na dijete i njegovu dobrobit (Fatović, 2016).

Na temelju deskriptivnih pokazatelja stavova i prakse odgojitelja u promicanju dječjih prava prihvaćena je hipoteza H1: Odgojitelji izražavaju visok stupanj slaganja u postupcima kojima promiču dječjih prava.

Tablica 5.

Odgojitelji sudjeluju u izradi materijala koji promiču prava djeteta

Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta.	f	Postotak
Uopće se ne slažem	1	0,5
Ne slažem se	7	3,3
Niti se slažem, niti se ne slažem	50	23,6
Slažem se	86	40,6
U potpunosti se slažem	68	32,1
Ukupno	212	100,0

5.2. Razlike u procjenama s obzirom na karakteristike sudionika

U svrhu utvrđivanja razlika u procjenama s obzirom na roditeljstvo, uključenost u organizacije o pravima djece te sudjelovanje u stručnim usavršavanjima korišten je t – test.

Nema statistički značajne razlike u istraživanju procjena tvrdnji s obzirom na to jesu li ispitanici roditelji ili nisu (Tablica 6.). Iako je u istraživanju 67,9% sudionika izjavilo je da je roditelj (f= 114) (Tablica 2.) pretpostavlja se da odgojitelji kao profesionalci odvajaju osobna uvjerenja, stavove, ponašanja i vrijednosti od profesionalnog života. Odnosno, vrijednosti koje odgojitelj ima kao roditelj ne implementira u svoj profesionalni razvoj te nije bitno jesu li odgojitelji roditelji ili nisu. S time je odbačena hipoteza H2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji roditelji ili nisu.

Tablica 6.*Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici roditelji ili nisu*

Tvrdnje	t	p
Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta.	0,75	,45
Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti).	0,11	,91
Potičem dijete na razumijevanje ravnopravnosti spolova.	-1,29	,20
Omogućavam djetetu priliku za igru.	0,52	,61
Smatram da dijete ima pravo na odmor.	0,38	,71
Poštujem identitet djetetove obitelji.	0,21	83
Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega.	-1,1	,28
Informiram dijete o njegovim pravima.	1,73	,09
Omogućujem djetetu slobodu izražavanja.	0,01	1,0
Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli).	0,57	,57
Dijete se ima pravo udruživati.	0,18	,86
Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta.	1,21	,23
Smatram da dijete koje pripada manjinskoj grupi treba poticati u korištenju materinskog jezika.	0,31	,76
Bez obzira na razvojna odstupanja sva su djeca jednaka.	0,72	,47
Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu.	-1,24	,22
Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard.	-1,37	,17
Pružam podršku djetetovoj obitelji u pristupu uslugama koje doprinose odgovarajućem životnom standardu.	0,02	,98
Prepoznajem probleme koji mogu ugroziti pravo djeteta unutar odgojno - obrazovne ustanove.	0,15	,88
Sprema/ spreman sam zauzeti se za dijete koje živi u neodgovarajućim uvjetima.	0,26	,79
Dajem preporuke djetetovoj obitelji koje im mogu biti podrška za bitne usluge koje se dotiču djeteta.	0,85	,40
Poznata su mi zaštitna prava djeteta.	-1,66	,10

Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja.	0,76	,45
Mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano.	0,00	,10
Poznati su mi protokoli postupaka kojima štitimo dijete od neprimjerenog okruženja (u kojem je skrbnik ili član pod utjecajem droge, alkohola ili duhana).	1,11	,27
Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja.	-1,00	,32

Istraživanjem je pronađena statistički značajna razlika u procjenama svih tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici članovi organizacija koje se bave pravima djece (Tablica 7.) osim za tvrdnju *Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja* ($t=1,56$; $p=,14$). Pri tome sudionici koji su članovi organizacija koje se bave pravima djece izražavaju veći stupanj slaganja u odnosu na sudionike koji to nisu. Pretpostavlja se da sudionici koji su članovi organizacija imaju veću edukaciju o pravima djece te imaju veći stupanj slaganja s tvrdnjama o pravima i zaštiti djece. Što se tiče tvrdnje *Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja* ($t=1,56$; $p=,14$) moguće je da zbog moralnih i društvenih standarda obje grupe sudionika imaju sličan stupanj slaganja o važnosti intervencije prilikom sumnje na zlostavljanje. Time je djelomično prihvaćena hipoteza H3: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji članovi organizacija koje se bave pravima djece.

Tablica 7.

Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici članovi organizacija koje se bave pravima djece

Tvrdnje	t	p
Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta.	2,80	,01

Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti).	2,72	,01
Potičem dijete na razumijevanje ravnopravnosti spolova.	3,00	,01
Omogućavam djetetu priliku za igru.	5,40	,00
Smatram da dijete ima pravo na odmor.	4,84	,00
Poštujem identitet djetetove obitelji.	2,73	,01
Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega.	9,10	,00
Informiram dijete o njegovim pravima.	2,70	,01
Omogućujem djetetu slobodu izražavanja.	2,82	,01
Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli).	7,98	,00
Dijete se ima pravo udruživati.	6,69	,00
Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta.	2,44	,03
Smatram da dijete koje pripada manjinskoj grupi treba poticati u korištenju materinskog jezika.	2,32	,03
Bez obzira na razvojna odstupanja sva su djeca jednaka.	2,79	,01
Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu.	6,40	,00
Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard.	6,51	,00
Pružam podršku djetetovoj obitelji u pristupu uslugama koje doprinose odgovarajućem životnom standardu.	5,35	,00
Prepoznajem probleme koji mogu ugroziti pravo djeteta unutar odgojno - obrazovne ustanove.	2,61	,02
Spremna/ spreman sam zauzeti se za dijete koje živi u neodgovarajućim uvjetima.	3,20	,01
Dajem preporuke djetetovoj obitelji koje im mogu biti podrška za bitne usluge koje se dotiču djeteta.	2,65	,02
Poznata su mi zaštitna prava djeteta.	2,16	,04
Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja.	8,93	,00
Mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano.	2,49	,02
Poznati su mi protokoli postupaka kojima štitimo dijete od neprimjerenog okruženja (u kojem je skrbnik ili član pod utjecajem droge, alkohola ili duhana).	2,33	,03

Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja.	1,56	,14
---	------	-----

Pronađena je statistički značajna razlika u procjenama pojedinih tvrdnji s obzirom na to pohađaju li sudionici stručna usavršavanja (Tablica 8.): *Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta* ($t=3,02; p=,00$), *Potičem dijete na razumijevanje ravnopravnosti spolova* ($t=2,00; p=,05$), *Informiram dijete o njegovim pravima* ($t=2,49; p=,01$), *Dijete se ima pravo udruživati* ($t=2,11; p=,04$), *Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta* ($t=2,38; p=0,2$), *Prepoznajem probleme koji mogu ugroziti pravo djeteta unutar odgojno - obrazovne ustanove* ($t=3,25; p=,00$), *Dajem preporuke djetetovoj obitelji koje im mogu biti podrška za bitne usluge koje se dotiču djeteta.* ($t=2,46; p=,02$), *Poznata su mi zaštitna prava djeteta.* ($t=2,12; p=,04$), *Poznati su mi protokoli postupaka kojima štitimo dijete od neprimjerenog okruženja (u kojem je skrbnik ili član pod utjecajem droge, alkohola ili duhana)*($t=1,96; p=,05$). Pri tome sudionici koji su sudjelovali na stručnim usavršavanjima o pravima djece izražavaju veći stupanj slaganja u odnosu na sudionike koji to nisu. Pretpostavlja se da odgojitelj koji ide na stručna usavršavanja prepoznaje svoju zadaću u području učenja djeteta o njegovim pravima kako bi dijete moglo razumjeti okruženje u kojem se nalazi, biti informirano o svojim pravima te kako bi ga se zaštitilo od bilo kojeg oblika neprimjerenog okruženja. Time je djelomično prihvaćena hipoteza H4: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to pohađaju li odgojitelji stručna usavršavanja.

Tablica 8.

Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to pohađaju li sudionici stručna usavršavanja

Tvrdnje	t	p
Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta.	3,02	,00
Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti).	1,70	,09
Potičem dijete na razumijevanje ravnopravnosti spolova.	2,00	,05
Omogućavam djetetu priliku za igru.	1,22	,022
Smatram da dijete ima pravo na odmor.	1,11	,27
Poštujem identitet djetetove obitelji.	1,44	,15
Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega.	1,44	,15
Informiram dijete o njegovim pravima.	2,49	,01
Omogućujem djetetu slobodu izražavanja.	0,42	,67
Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli).	0,55	,58
Dijete se ima pravo udruživati.	2,11	,04
Sudjelujem u izradi materijala koji promiču prava djeteta.	2,38	,02
Smatram da dijete koje pripada manjinskoj grupi treba poticati u korištenju materinskog jezika.	1,71	,09
Bez obzira na razvojna odstupanja sva su djeca jednaka.	0,06	,95
Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu.	0,56	,58
Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard.	0,04	,97
Pružam podršku djetetovoj obitelji u pristupu uslugama koje doprinose odgovarajućem životnom standardu.	1,81	,07
Prepoznajem probleme koji mogu ugroziti pravo djeteta unutar odgojno - obrazovne ustanove.	3,25	,00
Spremna/ spreman sam zauzeti se za dijete koje živi u neodgovarajućim uvjetima.	0,69	,49
Dajem preporuke djetetovoj obitelji koje im mogu biti podrška za bitne usluge koje se dotiču djeteta.	2,46	,02

Poznata su mi zaštitna prava djeteta.	2,12	,04
Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja.	0,22	,83
Mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano.	1,89	,06
Poznati su mi protokoli postupaka kojima štitimo dijete od neprimjerenog okruženja (u kojem je skrbnik ili član pod utjecajem droge, alkohola ili duhana).	1,96	,05
Spremna/ spreman sam intervenirati kada sumnjam da je dijete u opasnosti od bilo kakvog oblika zlostavljanja.	0,42	,67

Pronađena je statistički značajna razlika u procjenama pojedinih tvrdnji (Tablica 9.): *Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta* ($t=2,16$; $p=,03$), *Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti)* ($t=2,29$; $p=,02$), *Smatram da dijete ima pravo na odmor* ($t=2,20$; $p=,03$), *Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega* ($t=2,73$; $p=,00$), *Informiram dijete o njegovim pravima* ($t=2,36$; $p=,02$), *Omogućujem djetetu slobodu izražavanja* ($t=2,04$; $p=,04$), *Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli)* ($t=2,01$; $p=,05$), *Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu* ($t=1,98$; $p=,05$), *Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard* ($t=2,52$; $p=,01$), *Poznata su mi zaštitna prava djeteta* ($t=1,99$; $p=,05$), *Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja* ($t=2,84$; $p=,00$). Pri tome sudionici koji su slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja izražavaju veći stupanj slaganja u odnosu na sudionike koji to nisu. Moguće je da sudionici koji su tijekom obrazovanja slušali sadržaje o pravima djece imaju razvijena specifična znanja i pozitivan stav da naučeno uključuju u praksu i kreiraju sigurno okruženje u kojem se potiču djetetova prava. Time je djelomično prihvaćena hipoteza H5: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li odgojitelji slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja.

Tablica 9.

Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja

Tvrdnje	t	p
Kreiram okruženje koje potiče emocionalni, kognitivni, fizički i socijalni razvoj djeteta.	2,16	,03
Pripremam dijete za odgovoran život u duhu tolerancije (razumijevanje mira, snošljivosti).	2,29	,02
Smatram da dijete ima pravo na odmor.	2,20	,03
Potičem dijete na izražavanje vlastitog mišljenja o stvarima koji se dotiču njega.	2,73	,00
Informiram dijete o njegovim pravima.	2,36	,02
Omogućujem djetetu slobodu izražavanja.	2,04	,04
Dijete ima pravo na slobodu izražavanja (primjerice: misli).	2,01	,05
Neovisno o svom porijeklu dijete ima pravo na sudjelovanje u društvu.	1,98	,05
Dijete ima pravo na odgovarajući životni standard.	2,52	,01
Poznata su mi zaštitna prava djeteta.	1,99	,05
Kreiram sigurno okruženje unutar odgojno - obrazovne ustanove u kojem se dijete osjeća zaštićeno od bilo kojeg oblika zlostavljanja.	2,84	,00

Povezanost između stupnja obrazovanja i procjenama tvrdnji

Kako bi se utvrdilo postoji li povezanost između stupnja obrazovanja i procjena tvrdnji korišten je Paersenov test korelacije. Nije pronađena statistički značajna povezanost između stupnja obrazovanja i procjena tvrdnji. Time se odbacuje hipoteza H6: Postoji statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na stupanj obrazovanja odgojitelja.

6. ZAKLJUČAK

Istraživanje provedeno u svrhu izrade ovog diplomskog rada imalo je za cilj ustvrditi kako odgojitelji percipiraju svoju ulogu u promicanju dječjih prava u predškolskom okruženju. Moguće je zaključiti kako sudionici imaju visok stupanj slaganja s tvrdnjama vezanih za promicanje dječjih prava. Isto tako, rezultati su pokazali kako nema statistički značajne razlike s obzirom na stupanj obrazovanja odgojitelja i pitanje roditeljstva. S druge strane, utvrđeno je kako članstvo u organizacijama o pravima djece, pohađanje stručnih usavršavanja te slušanje sadržaja o pravima djece tijekom obrazovanja pokazuje statistički značajnu razliku. Posljedično, prihvaćene su 1.,3.,4., i 5. hipoteza, dok su 2. i 6. odbačene.

Istraživane stavova i praksi odgojitelja o pravima djece pomaže dubljem razumijevanju njihove uloge u promicanju istih. Rezultati mogu doprinijeti unapređenju profesionalnog rada odgojitelja. Recimo, uvođenje obaveznih edukacija na nacionalnoj razini o pravima djeteta ili povećanje učenja i provođenja u praksi sadržaja o pravima djeteta na fakultetima.

Tema istraživanja zaslužuje puno više pažnje što na razini fakulteta, tako i u praksi kako bi se obrazovanje sadašnjih i budućih odgojitelja podiglo na višu razinu. Poštivanje prava djeteta trebalo bi biti iznad svih drugih prava te je potrebno da se takvo viđenje osvijesti kod svih odgojitelja.

Literatura

Brajša-Žganec, A., Brkljačić, T., Franc, R., Merkaš, M., Radačić, I., Sučić, I., & Šikić-Mićanović, L. (2014). *Analiza stanja prava djece i žena u Hrvatskoj 2014*. UNICEF.

Dundović, D., & Karlovčan, A. (2017). Dječja prava u svakodnevnom kontekstu ustanove za rani i predškolski odgoj. U A. Maleš, A. Širanović, & A. Višnjic-Jevtić (ur.), *Pravo djeteta na odgoj i obrazovanje: Teorije, politike i prakse* (str. 136-151). Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Fatović, M. (2016). Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja. *Školski vjesnik*, 65(4), 623–638.

Hart, R. A. (1992). *Children's participation: From tokenism to citizenship*. UNICEF International Child Development Centre.

Jeđud Borić, I. (2017). Participacija djece - definicije i modeli. U I. Jeđud Borić, A. Mirosavljević, & M. Šalinović (ur.), *Poštujmo, uvažimo, uključimo: Analiza stanja dječje participacije u Hrvatskoj* (str. 10-18). UNICEF.

Konvencija o pravima djeteta (2020). Pravobranitelj za djecu.

Kopić, Ž., & Korajac, V. (2010). Djeca i djetinjstvo u dokumentima o pravima djece. *Život i škola: Časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, (24), 45-54.

Ljubetić, M., & Zadro, S. (2009). Samoprocjena kompetentnosti učitelja za pedagoški rad s roditeljima. *Školski vjesnik: Časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 58(1), 33-48.

Maleš, D., & Stričević, I. (1996). *Najljepše je biti dijete: Dječja prava*. Tipex.

Maleš, D., Milanović, M., & Stričević, I. (2003). *Živjeti i učiti prava: Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

- Montgomery, H. (2020). *Doba vrtića*. OceanMore d.o.o.
- Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Persona.
- Miljak, A. (2015). *Razvojni kurikulum ranog odgoja*. Mali profesor.
- Miljak, A. (2000). Zašto su okruženje i ozračje važni u dječjem vrtiću. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 6(22), 4-8.
- Mlinarević, V., & Marušić, K. (2005). Prava djeteta i njihovo oživotvorenje u sustavu predškolskog odgoja i obrazovanja. *Život i škola: Časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 51(14), 29-39.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Petrović-Sočo, B. (2009). Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikuluma ranog odgoja. *Pedagoški istraživanja*, 6(1-2), 123-136.
- Shier, R. (2001). Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations. *Children & Society*, 15(2), 107-117.
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: Zajednica koja uči: Mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Spektar Media.
- Vujičić, I. (2011). Kultura vrtića - sustav koji se kontinuirano mijenja i uči. *Pedagoški istraživanja*, 8(2), 231-238.

Popis tablica

Tablica 1. Dob (str.18)

Tablica 2. Prikaz sociodemografskih karakteristika sudionika (N=212)(str.18-19)

Tablica 3. Deskriptivni pokazatelji stavova i prakse odgojitelja (str.20-21)

Tablica 4. Odgojitelji mogu prepoznati dijete koje je bilo zlostavljano(str.22)

Tablica 5. Odgojitelji sudjeluju u izradi materijala koji promiču prava djeteta(str.23)

Tablica 6. Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici roditelji ili nisu (str.24-25)

Tablica 7. Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici članovi organizacija koje se bave pravima djece (str.25-27)

Tablica 8. Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to pohađaju li sudionici stručna usavršavanja (str.28-29)

Tablica 9. Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na to jesu li sudionici slušali sadržaje o pravima djece tijekom obrazovanja (str.30)

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)